

Box 3 update

8-4-2025 | Door Kees van Oostwaard werkzaam bij
Fiscale Zaken Athora

En de ontwikkelingen rondom box 3 gaan maar door. De datum van 1 juli 2025 nadert met rasse schreden. Dan moet de Wet tegenbewijsregeling box 3 een feit zijn. Ondertussen wordt ook verder gesproken over het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3. Ook doet nepnieuws een duit in het zakje.

Wetsvoorstel Wet tegenbewijsregeling box 3

Op 14 maart 2025 heeft het kabinet het wetsvoorstel Wet tegenbewijsregeling box 3¹ bij de Tweede Kamer ingediend. De tijdslijnen zijn zeer ambitieus. Het is de bedoeling dat deze wet al vóór 1 juli 2025 is aangenomen door Tweede én Eerste Kamer. Ook moet op dat moment het formulier Opgaaf werkelijk rendement (OWR) gereed zijn.

Kern van het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel beoogt zowel het Kerstarrest als de Hoge Raad-arresten van 6 en 14 juni, 2 augustus en 20 december 2024 te vatten in wetgeving.

In artikel 5.25 van de Wet IB 2001 wordt daartoe onder meer de volgende - redelijk voor zichzelf sprekende - tekst opgenomen:

“1. Indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat het werkelijke rendement van bezittingen en schulden lager is dan het voordeel uit sparen en beleggen, wordt het belastbare inkomen uit sparen en beleggen in afwijking van artikel 5.1 gesteld op het werkelijke rendement van bezittingen en schulden, verminderd met de persoonsgebonden aftrek (hoofdstuk 6).

2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt het werkelijke rendement van bezittingen en schulden ten minste op nihil gesteld.

3. Het werkelijke rendement van bezittingen en schulden van een minderjarig kind wordt overeenkomstig artikel 2.15 toegerekend aan de ouder of ouders.

4. Indien de belastingplichtige het gehele kalenderjaar dezelfde partner heeft of voor de toepassing van artikel 2.17 geacht wordt te hebben gehad, wordt het aan hem toegerekende gedeelte van het gezamenlijke werkelijke rendement van bezittingen en schulden bij hem in aanmerking genomen als het werkelijke rendement van bezittingen en schulden. Deze toerekening geschiedt naar rato van de voor de bepaling van het voordeel uit sparen en beleggen toegepaste toerekening van de gezamenlijke grondslag sparen en beleggen.

5. Het gezamenlijke werkelijke rendement van bezittingen en schulden is het werkelijke rendement van bezittingen en schulden van de belastingplichtige en zijn partner tezamen.”

Kortom: werkelijk rendement in box 3 als dat lager is dan het forfaitair rendement.

¹ Kamerstukken Tweede Kamer 36 706

Voorts wordt hierin ook betrokken het werkelijk rendement van de partner en minderjarige kinderen, waarna toerekening naar de partners plaatsvindt. Verliesverrekening is niet mogelijk met jaren waarin een positief rendement is behaald. Voor box 3 worden jaren afzonderlijk beschouwd.

Overigens is er wel een tweedeling: de bepalingen in de Wet IB 2001 gelden voor de jaren 2023 en later. Voor de eerdere jaren (2017 tot en met 2022) wordt de tegenbewijsregeling verwerkt in de Wet rechtsherstel box 3.

Uitwerking werkelijk rendement

Het kabinet concludeert dat de Hoge Raad aangeeft dat het werkelijke rendement alle positieve en negatieve resultaten uit het box 3-vermogen omvat. Naast direct rendement (bijvoorbeeld rente, dividend en huur) gaat het daarbij om gerealiseerde én ongerealiseerde waardeontwikkelingen. In feite is dat een vermogensaanwasbelasting. Vervolgens komt het kabinet tot de volgende vermogensvergelijking²:

(1) het verschil tussen de waarde van de bezittingen en schulden aan het eind van het kalenderjaar en de waarde van de bezittingen en schulden aan het begin van het kalenderjaar;

(2) verminderd met de stortingen; en

(3) vermeerderd met de onttrekkingen.

Nieuw vermogen dat wordt ingebracht en tot de bezittingen en schulden in box 3 gaat behoren wordt aangemerkt als een storting. Door de stortingen in mindering te brengen blijven deze buiten de vaststelling van het werkelijke rendement. Stortingen leiden immers wel tot een hoger eindvermogen maar zijn geen vermogensaanwas. De Memorie van toelichting noemt als voorbeeld de storting van salaris op een bankrekening.

Aan de andere kant wordt vermogen dat aan de bezittingen en schulden wordt onttrokken wel meegenomen bij de bepaling van het werkelijke rendement.

Het werkelijke rendement wordt uitgevraagd met behulp van het formulier OWR. Het is niet verplicht dit formulier te gebruiken. Naar verwachting heeft het formulier de 'look and feel' van een (digitaal) aangiftebiljet. In tegenstelling tot een aangiftebiljet wordt een formulier OWR niet vooringevuld.

Bij de vaststelling van het werkelijk rendement mag geen rekening worden gehouden

met kosten volgens de Hoge Raad. Een uitbreiding of verbetering van een bezitting wordt aangemerkt als een storting. Dit zal naar mijn inschatting ook wel weer tot procedures kunnen leiden. Zijn uitgaven 'gewoon' kosten of is toch sprake van uitbreiding of verbetering?

Ook mag geen rekening worden gehouden met de algemene vrijstelling in box 3. Die vrijstelling speelt bij de berekening van het werkelijke rendement dus geen rol. Andere vrijstellingen spelen nog wel een rol (zie hierna onder 'Gevolgen voor box-3-kapitaalverzekeringen').

Voor de waardering van vermogensbestanddelen wordt aangesloten bij de huidige wettelijke bepalingen in box 3. Dat maakt het goed herkenbaar voor belastingplichtigen en de Belastingdienst. Zo is de waarde aan het begin van het kalenderjaar gelijk aan de waarde die op basis van de huidige bepalingen in box 3 wordt opgevraagd in de belastingaangifte.

Verder is hoofdregel dat bezittingen en schulden worden gewaardeerd naar de waarde in het economische verkeer. Onroerend goed blijkt in dit kader een lastig onderwerp te zijn. Voorstel is om het voordeel door eigen gebruik van een onroerende zaak voor de jaren in het verleden (2017-2025) op nihil te stellen. Met ingang van 2026 zou dan een wettelijke regeling worden geïntroduceerd waarbij de economische huurwaarde van de onroerende zaak als voordeel wordt beschouwd.

Uit praktisch oogpunt wordt de schuldendrempel (€ 3.800, 2025) bij de berekening van het werkelijke rendement buiten beschouwing gelaten.

Voor het genietingsstip van reguliere voordelen - zoals rente, huur en dividend - wordt uitgegaan van het kasstelsel. Dit betekent dat zij beschouwd worden te zijn genoten op het tijdstip waarop deze ontvangen of verrekend zijn, ter beschikking van de belastingplichtige zijn gesteld of rentedragend zijn geworden, of vorderbaar en inbaar zijn.

Gevolgen voor box 3-kapitaalverzekeringen

Het onderwerp kapitaalverzekeringen komt als zodanig niet voor in het wetsvoorstel of de toelichting. Uiteraard heeft het wetsvoorstel er wel betrekking op. In algemene zin is wel het volgende aangegeven:

² Memorie van toelichting, onderdeel 3.5.1 Bepalen vermogensaanwas

“Er wordt naar gestreefd dat Nederlandse financiële instellingen het werkelijk rendement van bankrekeningen, beleggingen en verzekeringen op de wat langere termijn renseigneren aan de Belastingdienst zodat deze gegevens vooraf ingevuld kunnen worden in de aangifte in het kader van de tegenbewijsregeling.”³ Dit is niet van vandaag op morgen geregeld, maar over enkele jaren komen er dus extra inspanningen voor verzekeraars (en banken) bij.

In box 3 blijven de wettelijke vrijstellingen gelden, dus ook die voor kapitaalverzekeringen die onder het overgangsrecht van de Wet IB 2001 vallen en die niet zijn verlengd of verhoogd. Niet is geregeld hoe om te gaan met kapitaalverzekeringen die aan deze regels voor een vrijstelling voldoen, maar waarvan de waarde al hoger is dan de vrijstelling van € 123.428. Hier moet dus meer duidelijkheid over komen.

Gevolgen voor box 3-lijfrenten

Volgens de artikelsgewijze toelichting in de Memorie van toelichting regelt het voorgestelde artikel 5.31, eerste lid, Wet IB 2001 dat voor het bepalen van de waarde van bezittingen en schulden als uitgangspunt geldt dat wordt aangesloten bij de huidige waarderingsregels⁴. Als hoofdregel worden bezittingen en schulden dan gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer. Hiermee vindt de vaststelling van het werkelijke rendement zoveel mogelijk plaats in overeenstemming met het rendementsbegrip van het forfaitaire stelsel in box 3. Volgens het kabinet is dit in lijn met de arresten van 6 en 14 juni 2024 van de Hoge Raad.

Zo wordt voor periodieke uitkeringen aangesloten bij de forfaitaire regels van artikel 19 Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 (UBIB 2001). Daarbij wordt het volgende voorbeeld gegeven:

“Voorbeeld 1

Een man die in de loop van 2023 69 jaar is geworden heeft een levenslange ingegane periodieke uitkering op grond waarvan jaarlijks € 9.000 wordt uitgekeerd. Aan het begin van kalenderjaar 2024 is de periodieke uitkering op grond van artikel 19, eerste lid, UBIB 2001 € 81.000 waard. Aan het eind van kalenderjaar 2024 is de periodieke uitkering op grond van artikel 19, eerste lid, UBIB 2001 € 72.000 waard.

³ Memorie van toelichting, onderdeel 8 Uitvoeringsaspecten

⁴ die zijn opgenomen in afdeling 5.4 Wet IB 2001 en de daarop berustende bepalingen.

Met de hierboven weergegeven waardes kan het indirecte rendement (de vermogensaanwas) op grond van de voorgestelde artikelen 5.28 tot en met 5.30 Wet IB 2001 worden berekend. De uitkering is een onttrekking waardoor de waardemutatie die ontstaat vanwege de uitkering niet tot het werkelijke rendement wordt gerekend. Het toepassen van de formule eindwaarde -/- beginwaarde -/- storting + onttrekkingen leidt tot een indirect rendement van € 72.000 -/- € 81.000 -/- € 0 + € 9.000 = € 0.”

Dit suggereert dat een periodieke uitkering (inclusief lijfrente, want dat is ook een periodieke uitkering) in box 3 onder deze wet niet leidt tot rendement.

Kritiek Raad van State

De uitvoeringstoets voor de Belastingdienst leverde bij dit wetsvoorstel vijf rode vlaggen op. De conclusie van de Raad van State was dan ook dat de tegenbewijsregeling niet doenbaar en uitvoerbaar is. Dat draagt dan niet bij aan rechtsherstel voor betrokkenen. Ook noemde de Raad het dilemma waar de wetgever voor staat vrijwel onoplosbaar. Ben benieuwd wat de Tweede (en Eerste Kamer) met deze kritiek gaat doen.

Planning

De planning is ambitieus. Op 8 april vindt de technische briefing van de Tweede Kamer plaats, op 16 april is een rondetafelgesprek gepland en de inbreng voor het Verslag moet 24 april binnen zijn. Dan komt het kabinet met de Nota naar aanleiding van het verslag. Dat kan aanleiding zijn voor nog een ronde van vragen en vervolgens kan het debat plaatsvinden. Daarna komt de Eerste Kamer nog aan de beurt. Daar staat nog niets gepland en op zich is dat begrijpelijk. Eerst moet duidelijk worden hoe de Tweede Kamer met het wetsvoorstel omgaat.

Een niet onbelangrijke factor hierin is het voortbestaan van het kabinet. Mocht dat om wat voor reden dan ook ‘omvallen’ dan is de kans reëel dat dit wetsvoorstel controversieel wordt verklaard en dus grote vertraging oploopt.

Wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3

Op 19 maart 2025 heeft staatssecretaris Van Oostenbruggen met de Tweede Kamer gedebatteerd over box 3. Dit betrof een voortzetting van het commissiedebat van 20 februari 2025. In het vervolgdebat is door Kamerleden onder meer aandacht gevraagd voor de belastingdruk bij verhuurders van onroerende zaken in box 3. Naar aanleiding daarvan heeft de staatssecretaris een drietal fiches laten opstellen over verschillende besproken scenario's, te weten het niet of slechts gedeeltelijk verhogen van het forfait voor overige bezittingen in 2026 en 2027, het mogelijk maken van kostenaf trek in de tegenbewijsregeling in 2026 en 2027, of het actualiseren van de zogenoemde leegwaarderatietabel.⁵ De eerste opties hebben een bredere werking dan alleen verhuur van onroerend goed en hebben dan ook de grootste budgettaire gevolgen. Aangezien het naar verluid om miljarden gaat, acht ik de kans niet zo groot dat deze opties het halen. Overigens zal het kabinet de voorgestelde maatregel om het forfait op overige bezittingen te verhogen integraal wege tijdens de voorjaarsbesluitvorming.

Niet onbelangrijk was dat het debat van 19 maart begon met een zeer korte inbreng namens de PVV-fractie. Volgens die fractie moet de staatssecretaris met *“een nieuw, beter doordacht voorstel”* komen.⁶ Desalniettemin verwacht de staatssecretaris binnen enkele weken te komen met het Wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3.⁷ Vooralsnog is het nog steeds de bedoeling dat deze wet per 1 januari 2028 ingaat.

Nepnieuws

Blijkbaar zoemde rond dat de eigenwoningregeling zou wijzigen als gevolg van het nieuwe box 3-stelsel. Dit nepnieuws nam dusdanige vormen aan dat het ministerie van Financiën zich blijkbaar gedwongen zag om dit te ontkrachten. Eind maart plaatste het ministerie daarom een bericht op LinkedIn⁸ om aan te geven dat de eigen woning 'gewoon' in box 1 blijft en dat de overwaarde niet in box 3 wordt belast. Het gerucht kunnen we dus in de categorie nepnieuws plaatsen.

⁵ Brief staatssecretaris van Financiën, 2 april 2025, kenmerk 2025-0000092039

⁶ Concept verslag commissiedebat 19 maart 2025

⁷ Concept verslag commissiedebat 19 maart 2025

⁸ [LinkedIn](#) (maart 2025)

Slotopmerking

Het kabinet, ministerie van Financiën en de Belastingdienst proberen snel meters te maken op dit dossier. Of de datum van 1 juli 2025 gehaald gaat worden, is nog de vraag. Als het kabinet om wat voort reden in de tussentijd valt, dan is helemaal onduidelijk wat er gebeurt met dit dossier.

FA